

vestitorul

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 iunie

Seria I, Anul XX, Nr. 12 (224), 2012

noua biserică din Lucăceni

Din sumar:

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3;

Cardinalul Alexandru Todea, 100 de ani de la naștere, 10 de la moarte - pag. 5;

Oameni de seamă ai Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică - pag. 6-9.

Sinodul Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică Blaj, 5-7 iunie 2012

În perioada 5-7 iunie 2012 s-au desfășurat, la Reghin și Blaj, lucrările sesiunii de primăvară a Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică.

La manifestările ocazionate de marcarea centenarului nașterii Cardinalului Alexandru Todea (5 iunie 1912 – 22 mai 2002) au participat toți membrii Sinodului.

Marți 5 iunie, în prezența unei numeroase asistențe, la casa memorială a Cardinalului Alexandru s-a celebrat un Parastas de pomenire, s-a dezvoltat o placă comemorativă și au fost lansate două volume omagiale: albumul "Alexandru Cardinalul Todea 100" și cartea "Cardinalul Todea – Omagiu", respectiv au fost terminate iconostasul și pictura din absida noii Biserici.

Sinodul s-a desfășurat sub președinția Preafericirii Sale Cardinalul Lucian și s-au abordat probleme cu caracter pastoral, liturgice, educative, administrative, ecumenice.

Un accent deosebit a fost pus pe organizarea viitoare a unor acțiuni și inițiative care să marcheze și la nivelul Bisericii noastre Anul credinței – 11 octombrie 2012 la 24 noiembrie 2013 -. În acest sens s-au propus organizarea unor acțiuni care să evidențieze și să întărească sensul credinței și al diferitelor forme autentice de manifestare a acesteia: pe durata anului credinței

sunt propuse să aibă loc în fiecare dintre Eparhiile Bisericii noastre o serie de manifestări cu profund caracter pastoral, marcate și de organizarea de pelerinaje cu ocazia expunerii Moaștelor celor Doisprezece Apostoli, pe care Preafericirea Sa Cardinalul Lucian le-a primit recent la Roma.

Sinodul a accept modificarea unor articole din Statutul Curiei Arhiepiscopiei Majore și s-a decis prelungirea decretului de valabilitate pentru acesta; a analizat situația pastorală a comunităților din diaspora occidentală; a dezbătut chestiuni organizatorice pentru diferitele asociații care activează în cadrul Bisericii, dar și pentru viața călugărească. S-a analizat activitatea Tribunalului ecleziastic care funcționează în cadrul Bisericii ca instrumente pastorale și s-a decis realizarea unor studii canonice pentru a veni în întâmpinarea unor noi realități cu care Biserica noastră se confruntă în calitatea ei de Arhiepiscopie Majoră. Au fost dezbătute chestiuni liturgice referitoare la calendar; s-au transmis episcopilor textele Sfintelor Liturghii propuse de Comisia Sinodală Liturgică în vederea publicării ediției oficiale.

Miercuri 6 iunie 2012, sinodalii împreună cu credincioșii din Blaj au celebrat în Catedrala Sfânta Treime centenarul nașterii Cardinalului Todea.

Sinodul Episcopilor, care se reunește de două ori pe an în sesiune ordinară, a fost marcat de un profund spirit de comuniune; la finalul lucrărilor s-a mulțumit Preabunului Dumnezeu pentru darul comunității, Preafericirea Sa Cardinal Lucian, alături de ceilalți Episcopi membri ai Sinodului acordând credincioșilor o binecuvântare.

S-a stabilit ca următoarea sesiune ordinară a Sinodului Episcopilor să aibă loc în perioada 30 octombrie – 1 noiembrie 2012, la Blaj.

Pr. William A. Bleiziffer
Notar al Sinodului Episcopilor

vestitorul

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator,

Ioan F. Pop: secretar de redacție.

ioanfpop@gmail.com

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Nicolae Costruț, Ioan Dărăbăneanu,
Maria-Mirela Filimon, Silvia Pantîș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus* Redescoperirea Adorației Euharistice

10.06.2012

Iubiți frați și surori!

Astăzi, în Italia și în multe alte țări, se celebrează *Corpus Domini*, sărbătoarea solemnă a Trupului și Sângelui lui Cristos, Euharistia. Este tradiție mereu vie, în această zi, să se țină procesiuni solemne cu Preasfântul Sacrament pe străzi și în piețe. La Roma, procesiunea s-a desfășurat deja la nivel diecezan joia trecută, în ziua exactă a sărbătorii, care în fiecare an reînnoiește în creștini bucuria și recunoștința pentru prezența euharistică a lui Isus în mijlocul lor. Sărbătoarea *Corpus Domini* este un mare act de cult public adus Euharistiei, Sacrament în care Domnul rămâne prezent și dincolo de timpul celebrării, pentru a fi mereu cu noi, de-a lungul scurgerii orelor și zilelor. Deja Sf. Iustin, care ne-a lăsat una dintre mărturiile cele mai vechi despre Liturgia euharistică, afirmă că, după distribuirea Împărtășaniei celor prezenți, pâinea consacrată era dusă de diaconi și la cei absenți (cf. Apologia, 1,65). De aceea, în biserici locul cel mai sacru este tocmai cel în care se păstrează Euharistia.

Nu pot în această privință să nu mă gândesc cu emoție la numeroasele biserici care au fost grav afectate de recentul cutremur de pământ din Emilia Romagna, și la faptul că Trupul euharistic al lui Cristos din tabernacol a rămas în unele cazuri sub dărâmături. Cu afecțiune mă rog pentru comunitățile care împreună cu preoții lor trebuie să se reunească pentru Sfânta Liturghie în aer liber sau în mari corturi; le mulțumesc pentru mărturia lor și pentru ceea ce fac ei în favoarea întregii populații. Este o situație care pune în evidență și mai mult importanța faptului de a fi uniți în numele Domnului, și puterea care vine de la Pâinea euharistică, numită și "pâinea a pelerinilor". Din împărțirea acestei Pâini se naște și se reînnoiește capacitatea de a împărțiși și viața și bunurile, de a purta greutățile unii altora, de a fi ospitalieri și primitori.

Solemnitățile Trupului și Sângele lui Cristos ne propune din nou și valoarea Adorației Euharistice. Slujitorul lui Dumnezeu Papa Paul al VI-a amintea că Biserica Catolică susține cultul Euharistiei "nu doar în timpul Liturghiei, ci și în afara celebrării sale, păstrând cu cea mai mare grijă ostiile consacrate, prezentându-le pentru venerarea solemnă a credincioșilor creștini, purtându-le în procesiune cu tresăltarea de bucurie a mulțimii creștine" (Enciclica *Mysterium fidei*, nr. 57). Rugăciunea de Adorație se poate face atât personal, oprindu-se în reculegere în fața tabernacolului, cât și în formă comunitară, chiar cu psalmi și cântări, dar privilegiind mereu tăcerea, în care se ascultă lăuntric Domnul viu și prezent în Sacrament. Fecioara Maria este maestră și a acestei rugăciuni, pentru că nimeni mai mult și mai bine decât ea nu a știut să l contemple pe Isus cu privirea credinței și să primească în inimă rezonanțele interioare ale prezenței Sale umane și divine. Prin mijlocirea ei să se răspândească și să crească în fiecare comunitate bisericească o adevărată și profundă credință în Misterul euharistic.

Iubirea lui Dumnezeu transformă

17.06.2012

Iubiți frați și surori,

Liturghia de astăzi ne propune două scurte parabole ale lui Isus: cea a seminței care crește singură, de la sine, și cea a grăunțelului de muștar (cf. Marcu 4,26-34). Prin imagini luate din lumea agriculturii, Domnul prezintă misterul Cuvântului și al Împărăției lui Dumnezeu, și indică motivele speranței noastre și angajamentul nostru. În prima parabolă se pune accentul pe dinamismul seminței: sămânța care este aruncată pe ogor încolțește și crește de la sine, fie că agricultorul doarme sau este treaz. Omul seamănă cu încrederea că munca lui nu este fără rod. Ceea ce îl susține pe agricultor în ostenele sale de zi cu zi este tocmai încrederea în puterea seminței și în bunătatea terenului. Această parabolă se referă la misterul creației și al răscumpărării, al lucrării roditoare a lui Dumnezeu în istorie. El este Stăpânul Împărăției, omul este umilul său colaborator, care contemplă și se bucură de acțiunea creatoare divină și de la ea așteaptă cu răbdare roadele.

Recolta finală ne amintește de intervenția din urmă a lui Dumnezeu, la sfârșitul timpurilor, când El va realiza pe deplin Împărăția Sa. Timpul prezent este timpul semănăturii, iar creșterea seminței este asigurată de către Domnul. Fiecare creștin, așadar, știe bine că trebuie să facă tot ce poate, dar că rezultatul final depinde de Dumnezeu; faptul de a fi conștient de aceasta îl susține în truda de fiecare zi, mai ales în situații dificile. În acest sens, scrie Sfântul Ignățiu de Loyola: "Acționează ca și cum totul ar depinde de tine, știind apoi că, în realitate, totul depinde de Dumnezeu" (cf. Pedro De Ribadeneira, *Vita di Sant' Ignazio di Loyola*, Milano 1998).

A doua parabolă folosește și ea imaginea semănăturii. Aici, însă, este vorba despre o sămânță specifică, sămânța de muștar, considerată cea mai mică dintre toate semințele. Deși atât de mică, este plină de viață, din sfărâmarea ei se naște un mugur capabil să străpungă pământul, să iasă la lumina soarelui și să crească până la a deveni "cel mai mare dintre toate plantele grădinii" (cf. Marcu 4,32): slăbiciunea este forța seminței, iar sfărâmarea este puterea sa. Așa este Împărăția lui Dumnezeu: o realitate omenește mică, formată din cel ce este sărac cu inima, din cel care nu se încrede în propria putere, ci în cea a iubirii lui Dumnezeu, din cel care nu este important în ochii lumii: și cu toate acestea, tocmai prin ei izbucnește puterea lui Cristos și transformă ceea ce este aparent ne semnificativ. Imaginea seminței este deosebit de dragă lui Isus, deoarece exprimă bine misterul Împărăției lui Dumnezeu. În cele două parabole de astăzi, ea reprezintă o "creștere" și un "contrast": creșterea care are loc grație unui dinamism prezent în sămânța însăși și contrastul care există între micimea seminței și măreția a ceea ce ea produce. (...)

Ioan F. POP

Întîlnirea cu o carte*

Prima formă de miracol întîlnit s-a petrecut, în copilărie, cu o carte. Carte care nu avea încă un nume, ci doar generalitatea unei misterioase prezențe. Nu-mi puteam imagina cum în firavele sale pagini încăpeau atîtea cuvinte stranii, atîtea lumi de neînțelese. Chiar și Dumnezeu, după cum aveam să aflăm mai târziu, răzbătea tot din paginile unei cărți. Plasîndu-se de la început sub semnul miracolului, nu știam că ele, cărțile, sînt, de fapt, scrise de oameni. În ingenuitatea mea credeam că sînt o formă divină de comunicare, la care nu avea oricine acces. Cărțile bunicului patern, plasate strategic pe grindă, au întărit, în mintea copilului care eram, sentimentul de mister, de taină greu de pătruns. Cînd le dădea jos și ne citea cîte ceva din ele, brusc, în casă, se făcea sărbătoare. O sărbătoare în care cuvintele coborau ca niște *icoane* sonore.

De fapt, cărțile au suflet, ele vorbesc o limbă de aici și una de dincolo. Ca reprezentare a unei lumi *sui-generis* structurată în imaginație, cartea, scrisul ne apar ca o *realitate* plasată dincolo de orice realitate. Una fără granițe și opreliști, care are doar vagi analogii și tangențe cu concretul, cu datul existențial. Cartea este acea lume în care realul, reflectat și de-format în imaginar, bîntuit de noi obsesii fantasmatică, se decantează pînă la imaginația pură. Scrisul literar este prin natura sa ficțional. El mistifică realitatea în chiar momentul în care o descrie. În procesul denominării, limbajul încearcă o nouă semnificație, ca atare el nu mai este doar ceea-ce-este. El este tot ceea ce se poate întui în paginile abisale ale eului, în cuvîntul care tot face și re-face lumea. Așa cum spunea Eminescu, există cărți doar pentru cel care citește. Pentru cel care nu citește, nu există. Există doar un imens gol cacofonic, un vid în care încă nu a ajuns nimeni. Context în care cititul nu este decît o emoție care palpează o altă emoție, o gîndire care palpează o altă gîndire. El încearcă rezistența (emoției, gîndului) la diferență și asemănare. Cititul transformă emoțiile în emoție, gîndurile

în gînd, fantasmăle în vecinătățile intime ale realului. Scrisul și cititul re-introduc lumea în cuvînt, în cuvinte, salvează cîte ceva din ceea ce s-a tăcut pînă acum. Cuvîntul poate descrie chiar și imposibilitatea existenței, nenăscutul. Pînă la rostirea primului cuvînt lumea era doar o posibilitate. Există lumi care s-au pierdut pentru că nu și-a găsit cuvîntul care să le exprime. Au dat de la început doar peste tăceri... Parafrazînd un proverb arab, aș putea spune că omul se teme de timp, iar timpul se teme de... cărți. Căci paginile lor nu sînt decît o reflectare a cerului de apoi în pămîntul vieții de acum, șansa de a clădi infinitul cu elementele perisabile ale finitului, aventura limbajului dusă dincolo de propriile limite, dincolo de propriile posibilități. Cartea este cea mai la îndemînă *tăcere* care vorbește cu mai multe limbaje, cu mai multe înțelesuri. Privită ca o plonjare în întunericul lumii, ea poate fi simultan calea ieșirii spre o nouă lumină. Lumină ce se hrănește perpetuu din substanța politropică a cuvîntului. A cuvîntului care, pornit stingher din abisul paginii albe, poate întîlni, o clipă, Cuvîntul.

Pe mine m-au *născut*, într-o anumită măsură, și cărțile. Sînt oarecum copilul lor din flori. Unul care tot rătăcește în pagină pe măsură ce se re-găsește. Într-un anumit sens, îngerul meu păzitor a fost cartea. Chiar dacă, în viață, am ratat mai toate prietenii, mă bucur că nu am ratat fatala întîlnire cu cartea. Din această providențială întîlnire s-a născut tot traiectul meu existențial, dar și valențele scrisului. Scris care nu este decît un alt mod de a citi și re-citi lumea. În fața paginii de carte am rămas același copil, etern uimit de acest miracol care sfidează orice timp, toate timpurile. Cînd deschid o carte mi se pare că deschid o întregă lume. Lume care mai palpită serafic în respirația cîtorva file, în misterul care așteaptă tăcut dincolo de coperti...

*Text preluat din revista *Caiete Silvane*, nr. 87, 2012

Intențiile apostolatului rugăciunii pentru anul 2012

IULIE

Intenția generală: Pentru ca toți să poată avea un loc de muncă și să lucreze în condiții de stabilitate și de siguranță.

Intenția misionară: Pentru ca voluntarii creștini, prezenți în teritoriile de misiune, să știe să dea mărturie despre caritatea lui Cristos.

AUGUST

Intenția generală: Pentru ca deținuții să fie tratați cu dreptate și să fie respectată demnitatea lor umană.

Intenția misionară: Pentru ca tinerii, chemați la urmarea lui Cristos, să devină disponibili de a proclama și a mărturisi Evanghelia pînă la marginile pămîntului.

Cardinalul Alexandru Todea

100 de ani de la naștere, 10 ani de la moarte

Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi (Ioan 15, 13)

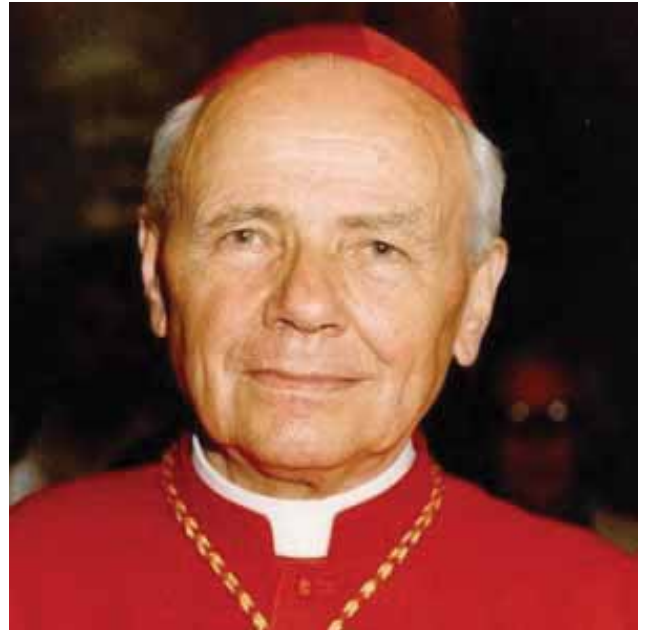
Mulți cred că personalitățile mari sunt complexe și greu de cunoscut, și de aceea caută dedesubturi, subtilități sau conexiuni neașteptate pentru a le înțelege. În cazul Cardinalului Todea avem destule certitudini, mai ales că cel puțin 45 de ani a fost monitorizat pas cu pas și există destule documente și mărturii.

Știm sigur că a primit o educație tradițională într-o familie credincioasă, că era strălucit la studii, că nu avea ambiții de activitate publică. Titlul tezei sale de doctorat *De doctrina milenaria, tractatus exegetico-dogmaticus* arată că iureșul lumii nu era prima lui preocupare. Știm de asemenea cu certitudine că elanurile tinereții, cel puțin în domeniul intelectual și profesional, au fost retezate și că a trebuit să se adapteze foarte repede prigoanei și închisorilor. Știm că, după o anchetă condusă de psiho-pați violenți, procurorul a cerut condamnarea la moarte. Că la Sighet i-a slujit spiritual pe Iuliu Maniu și pe Gheorghe Brătianu înainte de moarte. La mijlocul anilor '50 era socotit printre cele mai puternice și valoroase caractere ale țării și de aceea a fost transferat la Râmnicul Sărat, o altă închisoare pentru elite, tot cu regim de exterminare. Acolo a fost anchetat de Enoiu. Adică nu există nici un dubiu că și-a plătit verticalitatea cu sânge, cu foame, frig și singurătate, în mod cât se poate de real, și vreme îndelungată.

Știm că după închisoare a muncit la Reghin, a vizitat bolnavi, a îndrumat preoți în clandestinitate, a pregătit copii pentru Prima Împărtașanie, și-a format nepoții, și a fost hărțuit în permanență de securitate. Că după 1989, în lipsa bisericilor, a slujit în piețe publice și cimitire, că a fost creat cardinal în 1991, că în 1999 a fost îmbrățișat de Ioan Paul al II-lea în catedrala Sfântul Iosif din București și că tot în acel an a fost decorat cu Steaua României în grad de Mare Cruce.

Dacă în 1952, Pius al XII-lea „săruta lanțurile celor care, întemnițați pe nedrept, plâng și se întristează mai mult de atacurile împotriva religiei, de prăbușirea instituțiilor sacre, pentru mântuirea veșnică a poporului lor pusă în pericol, decât de propriile suferințe și de libertatea lor pierdută”, după 50 de ani, la moartea celui de-al doilea cardinal al României, alt urmaș al lui Petru omagia un „întâi stătător, numeroasele fapte mari realizate de el cu zel spre binele Bisericii și suferințele pe care le-a îndurat ca mărturisitor al credinței în timpul cruntului regim tiranic”.

Deși toate cele de mai sus pot fi probate cu documente și martori, ele nu par a fi cunoscute și respectate de orice român. Pe de o parte, pentru că ideile la modă azi resping categoric existența reală a eroismului și, poate și mai mult, cinstirea eroilor iar, pe de altă parte, pentru că mulți din cei care păstrează încă o ierarhie firească a valorilor se lasă intimidăți de stridența și agresivitatea

acestor mode, atribuindu-le o înrădăcinare și o răspândire pe care nu le au în realitate.

Aparențele au înșelat și în trecut și ne înșeală încă asupra trecutului. După cum tatălui meu i se spunea că mama, logodnica lui pe atunci, s-a căsătorit și nu îl mai așteaptă (cum să îl aștepte 17 ani? să fim realiști!) iar ei i se spunea că tata a murit, pentru că nu avea cum să reziste 17 ani, așa i se spunea și episcopului Todea că a rămas singur, fără comunitate și fără viitor. E adevărat că au fost destui greco-catolici care s-au lepădat de episcop. Însă el nu pariase pe aceștia ci pe alții care, cu miile, nu i-au înșelat așteptările și, deși au fost martorii represiunii din anii stalinismului, nici atunci, nici în următorii zeci de ani nu s-au lăsat duși de curentul general. A câștigat pariul pentru că speranța și încrederea în oameni sunt realiste și de aceea nu există eroi deznădăjduiți, demoralizați, sau fără chef de viață. Speranța nu e pentru momentele de glorie, ci pentru vremurile de cumpănă.

Acum câteva mii de ani Sun Tzu își sfătuia ucenicii să urmărească demoralizarea adversarilor și terfelirea simbolurilor lor. La această școală de gândire au aderat fără rezerve foarte mulți din intelectualii de azi. Însă nu e singura opțiune. Există alternative și ne sunt la îndemână. Alexandru Todea nu propune o abstracțiune sau o utopie, ci ne pune în față o mărturie credibilă. Putem să o acceptăm sau să alunecăm în jocul lui Sun Tzu. Să nu credem însă că există a treia variantă sau vreun fel de moratoriu permanent care să ne scutească de alegerea între primele două. Chiar dacă am vrea să ne lăsăm păcăliți de cei care repetă la infinit întrebarea lui Pliat „ce este adevărul?”, tot nu vom putea ocoli un răspuns personal.

Mihaela BĂRBUȘ
<http://inlinedreapta.net>

Otilia BĂLAȘ

Oameni de seamă ai Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică

Moto: „Întâia lege a Istoriei este de-a nu îndrăzni să minți; a doua de a nu-ți fi teamă să spui adevărul” Papa Leon al XIII-lea

„**La început a fost Inocențiu Micu-Klein**”, afirmă prof. Gavril Istrate în „**Oamenii Blajului**”, articol publicat în „Cultura creștină”, Blaj, octombrie 1994, și lui i-au urmat alții mulți peste veacuri.

Episcopul Inocențiu Micu – Klein (1692-1768) și-a dat seama de necesitatea de a avea preoți cultivați în Biserica sa, de aceea apelează la dreptul uniților, obținut prin Unirea cu Roma, la 1700, de a trimite bursieri la Roma și Viena. Din aceste mari centre ale Apusului catolic, tinerii s-au înapoiat stăpâni pe mijloacele erudiției pentru a împlini un program de formare și dezvoltare a culturii și a școlii românești.

A fost **Blajul**, citadelă de spiritualitate și cultură cu orientare spre Occident, centru de înaltă moralitate, tărie de caracter și jertfă.

A fost **Ep. Petru Pavel Aron** (1709-1764), în temeiul primelor școli în limba română, școli moderne ca „spirit, conținut și orientare”, la Blaj, în 1754, „*fântâni ale darurilor*” pentru toți, pentru că „*mai toți sunt însătosași și flămânzi de hrana cea sufletească, pentru aceia, tuturor fiilor noștri, oricarii vor cere, trebue, după puțință, a li se frânge sfânta pâine și a-i cuprinde la învățătură*”.

Profesorii de la Blaj „*acoperă aria întregului teritoriu românesc, căci ei se vor revărsa în celelalte provincii românești spre a deschide școli pentru români*” (în Muntenia și Moldova, acolo unde existau, erau școli numai în limbile slavonă și greacă). Aron Pumnul se va stabili la Cernăuți, având ca elev pe M. Eminescu, Simion Bărnuțiu, la Iași, Ioan Trifu (mama provenea din familia lui Petru Maior, de aici numele de Maiorescu), tatăl lui Titu Maiorescu, la Craiova. A studiat Teologia la Budapesta prin bursa acordată de Ep. Samuil Vulcan. A fost hirotonit tot de Ep. Samuil Vulcan. Titu Maiorescu a urmat studiile prin bursa primită de la Mitropolia Greco-Catolică de Alba Iulia și Făgăraș și ajutor direct de la Mitropolitul Alex. Streca Suluțiu. Alții, ca V. Fabian-Bob, Manfi, Vasile Popa, la cererea Mitropolitului ortodox Veniamin Costache (1768-1848), vor fi la Iași, la Seminarul Ortodox de la Socola. Florian Aaron, propagator al Școlii Ardelene în Țara Românească, se stabilește la București, scrie primul curs de istorie națională și este profesorul lui N. Bălcescu. Călugărul maramureșean Gherman Vida, în Moldova, a fost profesorul lui V. Alexandri și M. Kogălniceanu.

A fost „**Școala Ardeleană**”, iluminismul românesc, care, spre deosebire de iluminismul european, are și componenta religioasă. Școala Ardeleană „*a în-*

semnat, în cultura românească, hotarul dintre ieri și mâine; ea marchează începutul modernității noastre în toate domeniile spiritului”. Reprezentanții ei, Samuil Micu Clain, Gh. Șincai, P. Maior și Ioan Budai-Deleanu, au pus bazele culturii noastre moderne prin operele lor de mari dimensiuni, opere teologice, filozofice, istorice, lingvistice, literare și educative. Erudiți, „*apelați spre lucruri mari și grele*”, ei au avut capacitatea de „*a solidariza, cu un crez și un stil, generații de intelectuali*”, ca să transmită până în zilele noastre „*un ideal ce se opune tradiției slavo-bizantine*”, susținută de Biserica Ortodoxă, și de a ridica imperativul „*unei culturi românești de esență latină*”.

Notăm doar câteva titluri din ampla lor operă.

A. Istorie: „*Istoria, lucrurile și întâmplările românilor*”, Samuil Micu Clain. Este „*cea mai vastă construcție de acest gen încercată până atunci*”, susține G. Ivașcu în „*Istoria literaturii române*”. Este o istorie a tuturor românilor, de la origini până în vremea sa (nu pe provincii). Samuil Micu are și pagini care tratează istoria culturii și o primă schiță de istorie a literaturii române.

„*Hronica românilor și a mai multor neamuri*”, Gh. Șincai. „*Cel mai complex edificiu de erudiție a istoriografiei românești până la opera lui N. Iorga*”, afirmă același G. Ivașcu. Gh. Șincai a fost ajutat de Episcopul Samuil Vulcan al Diecezei Române Unite cu Roma de Oradea, Greco-Catolică, în tipărirea lucrării. În semn de recunoștință a dăruit Episcopului un exemplar al „*Hronicii*”.

„*Istoria pentru începutul românilor în Dachia*”, P. Maior. Alături de istoria românilor din nordul Dunării, opera cuprinde și istoria românilor din sudul Dunării.

Documentate, operele istorice ale corifeilor Școlii Ardelene situează istoria poporului nostru în context european, sunt adevărate istorii, expuneri critice ale problemelor esențiale ale poporului român: originea lui romană, continuitatea lui în Dacia, unitatea românilor și latinitatea limbii. Aceste idei sunt susținute și în operele lingvistice, trezesc conștiința națională și devin argumente în efortul pentru obținerea drepturilor românilor din Ardeal.

B. Lingvistică: Samuil Micu Clain împreună cu Gh. Șincai scriu prima gramatică a limbii române: „*Elementa linguae daco-romanae sive valahchicae*”, Viena, 1780. Lui Samuil Micu Clain îi datorăm „*Lexiconul*” de la Buda, 1825, cel dintâi dicționar al nostru. Micu Clain este primul învățat român care publică o carte cu litere latine: „*Carte de rogacioni*”, Viena, 1779. Între atâtea merite ale Bisericii Blajului, este și acela de a fi introdus scrierea cu litere latine, „*izgonind literele*

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

chirilice, haină străină și nefirească limbii noastre de origine latină”. Erudit, cu o forță de muncă uluitoare, Samuil Micu Clain a tradus și a tipărit, în 1795, „*Biblia de la Blaj*”, monument de limbă românească.

C. Literatură: Ioan Budai-Deleanu a creat întâia noastră operă beletristică originală de mari proporții și a realizat o înnoire a expresiei: „*Ţiganiada*”. Mihai Dragomirescu apreciază opera lui Budai-Deleanu ca „*cea mai însemnată epopee eroi-comică nu numai din literatura noastră [...] ci din literatura universală*”. Prin Budai-Deleanu se depășește faza traducerilor și a imitațiilor și se demonstrează înălțimea estetică spre care tinde Școala Ardeleană.

Tot datorită corifeilor Școlii Ardelene apar primele opere teologice, filozofice, prima lucrare de logică, „*partea cea cuvântătoare a filozofiei*”, predici, cărți pentru popor, opere didactice, manuale, traduceri religioase și din literatura universală, „*Imitația lui Cristos*” a lui Thomas Kempis și altele multe lucrări care îmbogățesc gândirea și sufletul, cultura umanistă a intelectualului format în școlile confesionale greco-catolice. Numeroase din aceste opere au fost utilizate și de Biserica Ortodoxă din Ardeal.

Odată cu tipărirea operelor amintite, s-a dezvoltat și s-a îmbogățit limba română. Samuil Micu a avut capacitatea și a depus efortul de a întemeia un limbaj filozofic românesc, dar în toate disciplinele se fac acești însemnați pași.

Urmașilor le erau de-acum porțile deschise, temeliiile culturii și modelul de muncă smerită, dăruire și jertfă era deja pus.

Dintre coordonatele alcătuirii sufletești formate de Biserica Greco-Catolică amintim credința în Dumnezeu, iubirea și fidelitatea față de Biserica Sa, Biserica Romei, puterea de muncă, erudiția, dăruirea până la jertfa de sine și adevărata iubire de țară.

Au fost și au rămas pentru totdeauna **Martiriul și Sfințenia**. În „*Scrisoarea apostolică a Sfântului Părinte Ioan Paul al II-lea, la al III-lea Centenar al Unirii Bisericii Greco-Catolice din România cu Roma*”, Papa spunea: „*Drumul Bisericii Greco-Catolice din România nu a fost niciodată ușor, după cum demonstrează vicisitudinile sale. În decursul veacurilor i s-a cerut acesteia o dureroasă și grea mărturie de fidelitate...*”. Suprimarea violentă a Bisericii Române Unite cu Roma prin Decretul 358 de la 1 decembrie 1948, de către puterea comunistă în colaborare cu Biserica Ortodoxă, a avut ca urmare neînchipuite suferințe și martiriu. Istoricul Vasile Cristea numește falsă „*unificare bisericească*” din 1948 un „*simulacru de unificare religioasă*”; unificare adevărată nu a existat, ierarhia ortodoxă o știa și ea: nu există o astfel de unificare fără acceptul episcopilor. Dar Episcopii uniți nu au trecut la ortodoxie, nu și-au trădat credința, au fost arestați, îm-

brăcați în zeghe, înfometăți, batjocoriți, torturați, martirizați; au preferat să moară... „*Credința noastră este viața noastră*” era răspunsul Cardinalului Iuliu Hossu în anchetele și presiunile la care a fost supus, cuvinte testamentare, *Crez* cu putere de a înfrunta veacurile.

Suprimarea Bisericii Unite a fost un act nemeșritat, a fost o încercare de distrugere a unei Biserici românești, nesocotind „*rolul esențial pe care Biserica Unită cu Roma îl avusese în istoria culturii și civilizației românești*”. Toate școlile confesionale, școlile care au format intelectualitatea românilor în Ardeal și au modelat înalte caractere umane, bibliotecile care au păstrat manuscrisele Corifeilor Școlii Ardelene și valori de nerecuperat, totul a fost risipit, distrus. Cărțile adunate cu atâtea jertfe de preoți – cărturari ai Blajului, fondul documentar al Tipografiei din Blaj și al Bibliotecii Centrale, totul a fost ars sau aruncat în apele Târnavelor, puțin s-a transferat la Cluj. Aceeași barbarie s-a lăsat peste toate Episcopiile noastre, peste întreaga Biserică Greco-Catolică.

Oamenii de seamă ai Bisericii Unite au suferit, au trecut prin închisori, unii nu s-au mai întors, alții au supraviețuit; trupurile Episcopilor Martiri Valeriu Traian Frențiu, Ioan Suciș și Tit Liviu Chinezu au fost aruncate în gropile comune din Cimitirul Săracilor din Sighet.

Despre personalitățile Bisericii Greco-Catolice, din trecutul îndepărtat și din cel mai apropiat, s-a scris. Indiferent de timpul în care au trăit, favorabil sau distrugător, pe oamenii de seamă ai Bisericii Greco-Catolice îi regăsim uniți printr-o rară îmbinare dintre credință, sensibilitate a inimii și forță pătrunzătoare a gândirii, prin fermitatea caracterului de neîngenunchiat. Dintre cei care au scris despre ei amintim doar câteva nume și titlurile cărților lor publicate. Profesorii Blajului: Nicolae Comșa, Ioan Vultur, Radu Brateș și Virgil Stanciu au scos înainte de Al Doilea Război Mondial colecția „*Oamenii Blajului*”, Alexandru Lupeanu-Melin, (1924), „*Blajul istoric în icoane*”, N. Comșa, „*Dascălii Blajului*”. După 1989 au scris: Ion Brad, „*Printre oamenii Blajului*” (2006), Ion Buzași, „*Blajul-Biserica-Școală-Națiune*” (2010), Angela Groza „*Chemarea Blajului*” (2005), Ștefan Manciușea, „*Istoria Blajului*” (2001), Lucian Petrescu, „*Istoria Blajului*” (1997), Lucian Petrescu, „*Episcop Dr. Ioan Suciș*”, N. Comșa, Teodor Seiceanu, „*Dascălii Blajului*” (1994).

Pr. Prof. Teodor Racovișan în articolul „*Blajul și Școlile lui - factori esențiali de cultură*”, din „*Cultura creștină*”, octombrie 1994, prezintă „*oamenii Blajului*” în funcție de disciplinele în care s-au afirmat. Reluăm din textul Pr. Teodor Racovișan această formă de prezentare, adăugând și numele altor mari personalități de după anul 1948 și până în zilele noastre, nume grupate: a) până la 1948 și b) după 1948.

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

1. „Întemeietorii”

a.) Episcopul Inocențiu Micu-Klein, cel <care a fost la început și fără de care nimic nu s-ar fi făcut din cele ce s-a făcut>.

Episcopul Petru Pavel Aron, întemeietorul școlilor din Blaj.

Mitropolitul Ioan Vancea (1820-1892), „purtătorul de grijă al școlilor”, cel care a dat Blajului alura de modernitate, pentru care fapt este și socotit ca fiind al doilea Întemeietor al Blajului.

Mitropolitul Vasile Suci (1873-1935) [...] este considerat pe drept al treilea și marele Întemeietor al Blajului. Numărul școlilor și ctitoriile lui sunt mari, aproape toate institutele de învățământ, exceptând Academia Teologică, Liceul „Sf. Vasile” și Școala de Preparandie”.

b.) **Al patrulea Reîntemeietor** este Cardinalul Alexandru Todea (1912-2002). După libertatea obținută de Biserica Română Unită cu Roma, în 1989, începe reconstruirea a tot ce a fost distrus din 1948, timp de mai bine de 40 de ani. Acad. Camil Mureșanu în „*Argument*”, cuvântul ce prefațează volumul Cardinalului „*Luptele mele - Un strigăt în pustiu vreme de un pătrar de veac*”, volum ce conține memoriile și cereri adresate conducătorilor statului român comunist pentru obținerea libertății Bisericii Române Unite cu Roma, subliniază neînfricatul curaj al Cardinalului, care, abia eliberat în 1964, după 16 ani de detenție, continuă lupta pentru libertatea Bisericii Unite cu Roma, luptă primejdioasă pentru unul care a fost condamnat la pedeapsa capitală. I-a fost alături întregul episcopat greco-catolic atât în anii de clandestinitate, cât și după 1989, când a început rezidirea BISERCII BLAJULUI.

2. Filologii și istoricii

a.) Samuil Micu Clain, Gh. Șincai, P. Maior, Timotei Cipariu, Ion Bianu, director al Bibliotecii Academiei, președintele al Academiei Române (1929-1932), Augustin Bunea, Aron Densușianu, N. Densușianu, Nicolae Drăgan, profesor la Universitatea din Cluj, lingvist și istoric literar, Pr. Ioan Georgescu, Alexandru Grama, Aug. Treboniu Laurian, Ioan Micu Moldovan, Canonicul Iacob Radu, Pr. Zenovie Pâclișanu, preot și istoric.

b.) Cristian Bădiliță, istoric, Pr. Ioan Bota, istoric, Camil Mureșanu, academician, profesor universitar, Vasile Cristea, istoric, Ciprian Ghișă, istoric, Ov. Ghita, istoric, Blaga Mihoc, istoric, Ovidiu Pecican, istoric, scriitor, lector universitar, Pr. Alex. Sechel, Marcel Știrban, Codruța Maria Știrban, istorici.

3. Oratorii

a.) Augustin Bunea, Canonic Ioan Coltor, Episcop Demetriu Radu, Episcop Ioan Suci.

4. Scriitorii

a.) Ioan Budai-Deleanu, I. Agârbiceanu, Radu Brateș, Al. Ciura, Ilarie Chendi, N. Comșa, G. Coșbuc, Pavel Dan, Aurel C. Domșa, P. Dulfu, Pr. I. Gârleanu, St. O. Iosif, Al. Lupeanu-Melin, Andrei Mureșan, Septimiu Popa, Pr. Aron Pumnul, Liviu Rebreanu, prof. Alex. Roman, Iosif Vulcan, Pr. I. Vultur.

b.) Ioan Alexandru, N. Balotă, Ion Brad, Aug. Buzura, N. Breban, I. Buzuși, Pr. Vasile Goje, Cardinal Iuliu Hossu, Pr. Bernard Ștef A.A., Pr. Tertulian Langa, Pr. I. Mitrofan, Episcop Ioan Ploscaru, I. Pop, Mircea Zăciu, prof.univ., istoric literar.

5. Publiciștii

a.) Gh. Barișiu, istoric, publicist, S. Bărnăușu, Timotei Cipariu, Pr. D. Neda, Aug. Popa, Ep. Alex. Rusu, Ep. I. Suci, Pr. Aloisie Tăutu.

b.) Pr. Vasile Botiza, Pr. Nicolae Both, Emanuel și Mihaela Cosmovici, cercetători, scriitori și publiciști, Vicențiu Cernea, I. Cistelean, Pr. I Erdeli, I. Moldovan, Pr. Al. Nicula, Virgil Truțașu, Ion Zubașcu, poet, publicist.

6. Teologii și filozofii

a.) Ep. Petru Pavel Aron, continuatorul Episcopului Inocențiu Micu-Klein, între 1760-1761 a tradus *Biblia Vulgata*, prima transpunere în limba română, publicată la Ed. Academiei Române, 2005, ediție realizată după un program academic de cercetători de la Institutul de Istorie din Cluj al Academiei, coordonați de acad. Camil Mureșan. Conține 6000 de pagini, dintre care 1700 de note și comentarii. Samuil Micu Clain, Simion Bărnăușu, Ep. Ioan Bălan, Mitropolitul Alex. Nicolescu, Mitropolitul Vasile Suci.

b.) Pr. Cosma Avram, profesor la Facultatea de Teologie Greco-Catolică din Cluj, Ordinarius în timpul persecuției pentru Dieceza de Cluj-Gherla, Pr. Alex. Buzalic, profesor universitar, Ep. Iuliu Hirțea; a lucrat la traducerea *Bibliei* folosind mai multe versiuni, traducerea se distingea prin preocuparea deosebită pentru calitatea stilistică. La perchițiția și arestarea Episcopului, au fost ridicate și manuscrisele, Ioan Miclea prof. universitar, filozof creștin neo-tomist și scriitor. Pentru că nu a trecut la ortodoxie, a lucrat ca zilier la încărcatul și descărcatul vagoanelor din gara Blaj, Cardinal Alexandru Todea.

6. **Personalități** din cultură, știință și viață socială, profesori universitari (cei care în afară de catedră s-au impus prin opere publicate):

a.) Canonic Ioan Corneli, Avram Iancu, Pr. Vasile Lucaciu, Stefan Micle, Gh. Pop de Băsești, Cicio Pop, Alex. Papiu-Ilarian, Ion Axente Sever, Gr. Silași, prof. universitar la Facultatea de Litere din Cluj, Al. Vaida Voevod.

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

b.) Cornel Tatai-Baltă, Mons. Octavian Bârlea (Germania) Tiberiu Brediceanu, Ioan Breazu, prof. universitar la Facultatea de Litere din Cluj, Alex. Borza, prof. universitar, creatorul Grădinilor Botanice din Blaj, Cluj și Stâna de Vale, I. Ciordaș, Pr. Vasile Chindriș, Al. Cistelecan, critic literar, publicist, scriitor, Mons. Pamfil Cârnațiu (Roma), Corneliu Coposu, Doina Cornea, cadru universitar, Ep. Vasile Cristea (Roma-Episcop în exil), Ep. Traian Crișan (Roma-Episcop în exil), Iosif Constantin Drăgan, Octavian Fodor, medic, prof. universitar, Iuliu Hațieganu, medic, prof. universitar la Facultatea de Medicină din Cluj, a format la Cluj școala de medicină internă, Lucia Hossu-Longin, Viorica Lascu, prof. universitar, Pr. I. Gherman (Paris), Pr. prof. universitar Ștefan Manciuș, care, refuzând să treacă la ortodoxie, este condamnat, și, la ieșirea din închisoare, este angajat ca îngrijitor de parc, Iuliu Maniu, Mircea Martin, prof. universitar, N. Mărgineanu, prof. universitar, D. Micu, critic și istoric literar, Grigore Moisil, prof. universitar, matematician, considerat părintele informaticii românești. Străbunul său a fost preot-paroh greco-catolic în Năsăud și Vicar al Episcopiei pentru ținutul Rodnei, a fost unul din întemeietorii primului liceu românesc din Năsăud, Oct. Moisin, Ioan Moldovan, poet, redactor al revistei „Familia”, Victor Papilian, medic, prof. universitar la Facultatea de Medicină din Cluj, întemeietorul școlii de anatomie și antropologie. În timpul regimului comunist a fost închis. În închisoare trece din Biserica Ortodoxă la Biserica Greco-Catolică din convingere și admirație față de Biserica Greco-Catolică. Aceeași convertire, în aceleași condiții, a făcut-o și prof. universitar, istoricul literar Caracostea. Reluând șirul personalităților, amintim pe Pr. Alex. Petărlicean, Aug. Petre, prof. universitar de aeronave, expert N.A.S.A., Florian Porcius, Lucian Petrescu, Pr. Silvestru Augustin Prunduș, T. Seiceanu, Mons. George Surdu (Paris), I. Șoldu, Viorel Soran, prof. universitar, Ioan – Felician Soran, prof. universitar, publicist, Pr. Coriolan Tămăian, Ordinarius pentru Dieceza de Oradea în timpul persecuției, Sigismund Toduță, prof. universitar, compozitor, Ion Vlasiu, sculptor și scriitor, Virginia Zeani, prestigioasă soprană lirică. Dintre cei amintiți 24 au fost sau sunt academicieni, „*raze de lumină pentru neamul românesc*”.

Cardinalii noștri, Iuliu Hossu, Alexandru Todea și acum I.P.S. Lucian Mureșan, cât și Episcopii de după 1989 sunt „*raze de lumină*” pentru întreaga țară. Sunt continuatorii marilor înaintași, continuatori ai drumului lor drept și demn. Ei sunt cei care aduc în zilele noastre *Crezul Școlii Ardelene* și îi dau viață făcând să înflorească spiritualitatea și cultura în Diecezele pe care le conduc - o nouă *Școală Ardeleană* va exista mereu în Biserica Greco-Catolică.

Rândurile noastre sunt un elogiu adus Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică și oamenilor

ei aleși din trecut, ca aceștia să nu cadă în uitare, sunt și o cale de prețuire a continuatorilor.

În lucrarea „*Între Vatican și Kremlin*”, istoricul Vasile Cristea a recompus tabloul Bisericii Române Unite cu Roma, „*ce ne-a însoțit, din umbra clandestinității, de-a lungul regimului comunist, fiind deseori ținuta Securității și uneori subiect de manipulare politică, într-un climat marcat încă pe alocuri de suspiciuni și prejudecăți* (Vasile Cristea, „*Între Vatican și Kremlin*”, Ed. Curtea Veche, 2003, p10). Rămâne cu adevărat greu de explicat atitudinea, după 1989, față de Biserica Unită. Ieșită la lumină, nu i se face dreptatea cuvenită, nu i se înapoiază bunurile confiscate, bisericile. Vasile Cristea susține că „*...rămâne de neînțeles poziția (mai mult) decât reticentă a unor medii ale istoriografiei oficiale din București față de abordarea chestiunii greco-catolice în perioada comunistă*” (Op.cit.p.319). Dar și în continuare. Este absolut necesar ca fiecare persoană să aibă informația directă, corectă, în orice domeniu, inclusiv în ceea ce este Biserica Unită. După anii lungi de comunism s-au distrus conștiințele, lumea de la noi a pierdut sensul adevărului și al binelui. Din ignoranță, uneori din răutate, Biserica Greco-Catolică, posesoare de imense bogății spirituale și culturale, este supusă nedreptăților. Pentru a ști ce este Biserica Greco-Catolică e nevoie de inteligență și curaj în efortul de a căuta adevărul. Acestea le dorim cititorilor.

Bibliografie

Ion Brad, „Printre oamenii Blajului”, Ed. Buna Vestire, Blaj, 2006.

Ion Buzăși, „Blajul, Biserică-Școală-Națiune”, Ed. Galaxia Gutenberg, 2010.

Angela Groza, „Chemarea Blajului” - Alte scrieri despre Blaj și scriitorii români, Ed. „Buna Vestire”, Blaj, 2005.

Cristian Vasile, „Între Vatican și Kremlin” - Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist, Ed. Curtea Veche, București, 2003.

George Ivașcu, „Istoria literaturii române”, Ed. Științifică, București, 1969.

Cardinal Iuliu Hossu, „Credința noastră este viața noastră”, Ed. Viața Creștină, Cluj-Napoca, 2003.

Ștefan Manciuș, „Istoria Blajului”, Ed. ASTRA, Blaj, 2001.

Cardinal Alexandru Todea, „Luptele mele. Un strigăt în pustiu vreme de un pătrar de veac”, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2003.

Z. Ornea, „Viața lui Titu Maiorescu”, Ed. Cartea Românească, 1986.

* * * „Cultura creștină”, Blaj, octombrie, 1994.

* * * „Un destin istoric: Biserica Română Unită - Ancheta revistei „Vatra”, Tg. Mureș, 1999.

Notă

Materialul prezentat va fi continuat atât prin consemnarea altor nume, cât și a operelor marilor personalități, opere care îmbogățesc spiritualitatea și cultura noastră.

AGRU LA ORADEA

În perioada 25-26 mai 2012 a avut loc la Oradea *Întâlnirea anuală a reprezentanților Adunării generale AGRU*. La această reuniune au participat delegați din Comitetele directe ale Eparhiilor de Cluj-Gherla, Lugoj, Oradea și Maramureș, delegați din Comitetul director al AGRU București, doi membri ai AGRU arhiepiscopal de Alba Iulia și Făgăraș precum și Asistentul spiritual național și Asistenții spirituali ai AGRU din Eparhiile de Cluj-Gherla, Oradea și Maramureș. Întâlnirea, care a avut ca temă *De la mărturie la misiune*, cu motoul: *“Vă rog să fiți statornici în credința voastră până la capătul vieții voastre”* (Pastorală de Paști a PS Dr. Valeriu Traian Frențiu, 1928), a fost găzduită de Seminarul Major Greco-Catolic din Oradea, iar lucrările s-au desfășurat în Aula Magna a aceleiași instituții.

Programul a început în după-amiaza zilei de vineri, 25 mai, cu Sf. Liturghie la Catedrala episcopală “Sf. Nicolae” din Oradea. După Adorația euharistică s-a vizitat Catedrala, explicațiile despre istoricul acesteia fiind date de către pr. vicar general Florian Gui și de către ipodiakonul Marius Păcală. A urmat un moment de rugăciune în cripta Catedralei și vizitarea Liceului Greco-Catolic “Iuliu Maniu” din localitate. În continuare a avut loc prima sesiune plenară, la care participanții au avut bucuria de a-l avea în mijlocul lor pe PS dr. Virgil Bercea, Episcopul eparhial de Oradea, care le-a vorbit despre semnificația mărturiei și a misiunii în societatea de astăzi. Reprezentanții AGRU au fost salutați cu multă căldură și de d-ra Oana Tuduca (președinta ACRO) și de pr. Paul Popa, responsabilul Biroului pastoral al Eparhiei de Oradea. Un alt moment important a fost prezentarea pe care pr. dr. Mihai Tegzeș (responsabilul cu pastorația familiilor din Eparhia de Oradea) a ultimelor cărți traduse de dânsul, cărți utile în cateheza din parohii. La sfârșitul serii s-au centralizat propunerile pentru calendarul de activități pentru anul asociativ 2012-2013, *Anul Credinței* în întreaga Biserică Catolică.

Ziua de sâmbătă, 26 mai, a început cu un cuvânt al Președintelui AGRU, dr. Alin Tat, și cu o meditație a asistentului spiritual național, pr. dr. Coriolan C. Muresan. A urmat un moment emoționant al evocării de către d-na prof. Otilia Bălaș (președinta de onoare a “Reuniunii mariane” din Eparhia de Oradea) a personalității Episcopului martir dr. Valeriu Traian Frențiu. În continuare s-a prezentat “Fișa unei activități AGRU” (care va fi de acum înainte modelul organizării activităților la nivel național și eparhial și va putea fi adaptată și la nivel parohial), realizată ținând cont de stilul și de modelul Acțiunii Catolice din România. S-a luat în discuție calendarul pentru

viitorul An asociativ ținându-se cont de propunerile participanților. Reprezentanții AGRU au participat în aceeași zi la Sfânta Liturghie de la ora 11.00, pontificată de PS dr. Virgil Bercea, Episcopul eparhial de Oradea, în biserica “Tuturor Sfinților” din cartierul Iosia, cu ocazia Întâlnirii eparhiale a copiilor de la Oradea. Agriștii au dorit să le ofere copiilor și câte un mic cadou simbolic.

La reluarea lucrărilor, participanții s-au bucurat din nou de prezența în mijlocul lor a PS Episcop dr. Virgil Bercea. Au fost dezbătute următoarele puncte: participarea membrilor AGRU la al doilea modul al cursului de formare organizat de ACRO sectorul adulți, situația organizării AGRU la nivelul eparhiilor și numărul relativ mic de parohii în care AGRU este cu adevărat funcțional, situația AGRU arhiepiscopal, organizarea Comitetului director național la București în luna septembrie. Următoarea acțiune din calendarul AGRU național va avea loc la București, cu ocazia Comitetului director, în zilele de 28-29 septembrie 2012.

Alin TAT
președinte AGRU

Ioan F. POP

PERIPATETIZĂRI

Poate că „viitoarea ediție a omenirii” – cu o vorbă a lui G. Liiceanu -, să reușească mult mai bine. La actuala se impun prea multe *erate*.

Raportate la Dumnezeu, chiar și faptele bune rămân ridicole. Binele devine bine doar ca *frumusețe* a gândului, a vorbei, a faptei. Când faci binele e ca și cum ai re-face lumea.

Când îmi venea să-mi blestem slujba – mai ales la începuturi -, mă gândeam cu nostalgie la Kafka. Slujbele sînt parcă anume făcute pentru a ne scoate din *rentabilitatea* plăcerii pentru a ne arunca în disperarea *rentabilității*.

Și mie, cu o vorbă kierkegaardiană, mi-a fost dată *fericirea* de a fi urît de o parte a contemporanilor. Dumnezeu ne bate prin contemporani, dar nici diavolul nu stă degeaba.

Cîte cereri indecente și abuzive adresate lui Dumnezeu! Bunica, în schimb, se ruga celui de sus să moară, să o ia cît mai repede de pe pămînt. Pe mulți, doar moartea îi face creștini. Ea rămîne cel mai *tare* agent al creștinismului. Îi întărește cu cea mai *cumplită* spaimă. Mulți cred doar pînă se pot tutui cu Dumnezeu. Apoi sînt gata să-l facă un simplu girant la destin.

Ajung cîteodată în stări în care sînt dispus să-mi dau sănătatea pentru un pic de liniște.

În timp ce mai am unele idei, nu prea mai am *povești* pentru ele. Scriu pînă moare și ultima *părticică* de eu. Scriu pînă imaginația devine numai „oase goale”.

Viața ne oferă cel mai bun prilej de a dispera, de a ne plînge de vicisitudinile ei. Căci nu ne putem plînge dinafara ei.

Mă bucur că sînt contemporan chiar și cu cîțiva oameni. Chiar dacă nu ne cunoaștem, ne așteptăm în ecurile noastre cordiale. După cum, uneori, îmi vine să detest întreaga omenire pentru cîțiva nemernici.

Timpul *există* în chiar momentul cînd îl invocăm. El există doar pentru că *știm* că există. Timpul este *nimicul* său original actualizat secundă de secundă. Nimicul *mișcat* temporal devine existență. Ființa umană nu poate da nici o mărturie despre timp. Unele fapte, trăiri interioare, chiar și numărul ridurilor vorbesc despre niște vîrste aflate dincolo și dincoace de timp. Poate există un timp al ne-lumii, un timp fără nici o formă de spațiu, un timp absolut în ne-derularea sa.

Cultura română este clientelizată, parohializată pînă face din individ un moft și din valoare o bîrfă. Cultura română e un tren în care poț urca doar ceș care *știu* trage semnalul de alarmă.

Sfințirea bisericii din Lucăceni, județul Satu-Mare

Duminică, 6 mai, a avut loc sfințirea noii biserici greco-catolice din satul Lucăceni, aparținător Protopopiatului de Carei. La orele 10, Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, a fost întâmpinat în fața bisericii de preoții concelebranți și de peste 500 de credincioșii, atât din Lucăceni, cât și din comunele maramureșene Șișești, Surdești, Dănești, Negreia și Cetățele, veniți în pelerinaj la Lucăceni, pe meleagurile careiene, în satul în care s-au strămutat consătenii lor în urmă cu 88 de ani. Invitatul de onoare al acestui eveniment a fost Ieromonahul Filip Crăciun, din ordinul Sfântului Vasile cel Mare, unul din pușinii mărturisitori rămași în viață din obștea monahală de la Mănăstirea Bixad, fiu al satului Lucăceni.

Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost precedată de rînduiala sfințirii bisericii, unde atât sfântul locaș cât și Masa Altarului au fost consacrate prin ungerea cu sfântul Mir și stropirea cu Apa sfințită de către Preasfinția Sa Virgil Bercea. În sfânta Masă, alături de Hrisovul bisericii, au fost depuse moaștele sfinților martiri din Milano: Sisiniu, Martiriu, Alexandru, Nazarie, Ghervasie, Protasie și Chelsie, spre veșnica pomenire a lui Dumnezeu și a citorilor acestui sfânt locaș, închinat Sfântului Mucenic Gheorghe.

Preasfinția Sa Virgil Bercea a fost înconjurat la sfânta Masă de preoții: Radu Filip - vicar foraneu al Sătmarului și protopop al Careiului, Filip Crăciun OSBM, Gabriel Horț și Gheorghe Pricop - Șișești, Grigore Pop - Dănești, Augustin Butică - Cetățele, Felician Buzgău - Pișcolt, Cristinel Bălan OFM Conv. - Carei, Florin Mădăras, parohul gazdă de la Lucăceni, împreună cu Ipodiaconii Eduard Fischer și Istvan Deak, ajutați de un grup de seminariști din Oradea. Cântările și răspunsurile la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie au fost date de corul bisericii greco-catolice „Sfântul Apostol Andrei” din Carei, dirijat de Dl. Constantin Cociorva. Autoritățile locale au fost reprezentate de primarul Comunei Bervenii, D-na Kis Hajnalka.

Biroul de presă

Întâlnirea eparhială a copiilor, la Centrul Don Orione

Sâmbătă, 26 mai 2012, la Centrul Don Orione din Oradea a avut loc întâlnirea eparhială a copiilor, organizată de către Biroul Pastoral în colaborare cu diverse grupuri de animatori, întâlnirea având tema: „Bucurați-vă mereu în Domnul!” (Fil 4,4).

Participanții, în număr de 600, cu vârste cuprinse între 5 și 14 ani, au fost din toate protopopiatele și grupurile eparhiei de Oradea. Aceștia au venit însoțiți de către responsabili, respectiv: preoți, călugărițe, învățătoare și părinți. Pentru buna desfășurare a întâlnirii, 100 de voluntari, seminariști, tineri din diferite grupuri și asociații s-au alăturat organizatorilor, respectiv Biroului Pastoral.

Întâlnirea a debutat cu o procesiune în care doi reprezentanți ai fiecărui protopopiat, împreună cu episcopul și preoții au pornit înspre Biserică, unde copiii au oferit darurile lor Preasfințitului Virgil, în prezența tuturor par-

ticipanților. A urmat apoi Sfânta Liturghie, animată de grupurile Dominic Savio și Oratoriul Maria Imaculata, dar și de glasurile celorlalți participanți.

În cadrul Sfintei Liturghii, Preasfinția Sa Virgil Bercea a adresat un frumos cuvânt de învățătură, apelând la exemplul sfinților, încurajând totodată copiii să persevereze în fapte bune, în spiritul bucuriei.

Din cauza vremii nefavorabile și a timpului ploios, activitățile s-au desfășurat în sala sportivă a Centrului gazdă, dar copiii și-au păstrat entuziasmul și voia bună, participând activ la programul cultural-recreativ.

După prânzul oferit de Biroul Pastoral, copiii s-au bucurat de o mică surpriză, o înghețată din partea A.G.R.U. Au urmat o serie de activități, dintre care amintim: cântece - imnul Don Orione, imnul întâlnirii Bucurați-vă mereu în Domnul, invitată Carla Marin și dansurile care au însuflețit atmosfera.

În continuare, organizatorii au pregătit un concurs de karaoke, în care grupurile participante s-au întrecut, etalându-și cu en-

tuziasm talentele și măiestria, interpretând diverse șlagăre din repertoriul românesc.

Bucuria și implicarea copiilor a determinat juriul să acorde fiecărui grup participant câte o cupă, atribuind distincții dintre cele mai diverse, pornind de la premiul pentru cel mai entuziast grup, până la grupul cel mai prietenos. Tot în acest cadru s-a mulțumit și Larisei din cadrul „Grupului Dominic Savio”, care a realizat frumosul desen de pe tricourile oferite de Biroul Pastoral tuturor copiilor.

Tot în cadrul premierii, s-au acordat și diplomele de participare pentru fiecare parohie prezentă.

În încheierea programului, reprezentanții Biroului Pastoral au mulțumit gazdelor - membrii comunității „Don Orione”, organizatorilor, preoților, persoanelor consacrate, participanților și tuturor colaboratorilor, lansând totodată și invitația pentru anul următor. La final, toți cei prezenți au mulțumit Domnului prin rugăciune, pentru darurile primite și pentru reușita acestei întâlniri.

Veridiana GHIURCĂ

„Zilele Salcâmului în Floare” la Valea lui Mihai

Orașul Valea lui Mihai a sărbătorit, la sfârșitul de săptămână trecut, zilele orașului, festivitate cunoscută sub numele de „Zilele Salcâmului în Floare”. Este o atmosferă deosebită datorată programului diversificat și trăirii localnicilor.

Biserica noastră și-a adus aportul obișnuit în crearea acestei bucurii urbane. Sâmbătă, 19 mai, la invitația muzeografului Carmen Zima, clovni de la Caritas Eparhial Oradea au colorat fețele copiilor în nuanțele veseliei nevinovate și le-au dăruit baloane multiforme animate de imaginația piticilor. În curtea muzeului orășenesc, strigătele lor de bucurie s-au amestecat într-un vacarm așteptat cu cel al vuvuzelei clovnilor. Părăsind, pentru moment, mesele cu îndeletniciri artisanale, copiii stăteau nerăbdători în rând pentru pictura facială, năzuind asemănarea cu personajele de basm.

Ne-am străduit să răspundem și așteptărilor spirituale ale adulților. În sala de expoziție a Muzeului orășenesc au fost expuse icoane pictate pe sticlă de către copii Școlii generale din Șimian, îndrumați de profesoara Vancu Mirela. În seara zilei, adulții pășeau spre biserica noastră pentru a primi un alt dar spiritual (cu sprijinul Primăriei), un concert de muzică religioasă susținut de corul Bisericii Greco-Catolice „Sfântul Apostol Andrei” din Carei, sub conducerea dirijorului Constantin Cociorva. Cântecul lor au adus pace sufletelor celor de față, care nu au ezitat să fredoneze versurile mai cunoscute.

Duminică, 20 mai, s-a dedicat o rugăciune și o expunere comemorativă cu ocazia comemorării (22 mai) morții cardinalului Alexandru Todea. Această comemorare a coincis și cu aniversarea sfințirii bisericii noastre. În acest context s-a citat dintr-o scrisoare pas-

torală a regretatului cardinal: „Casa în care un preot al Bisericii Române Unite cu Roma celebrează Sfânta Liturghie și se trudește să trăiască în Har este loc de pelerinaj”, pentru că „nu catedralele [...] au creat locuri de pelerinaj, ci locurile în care s-a suferit pentru credință au creat [...] catedralele” (15 august 1988). Amintindu-ne de începuturile noastre, i-am mulțumit lui Dumnezeu că ne-a ajutat „să mutăm catedrala” noastră între zidurile bisericii actuale, chiar dacă suferința noastră a fost mult mai puțin intensă față de cea ai preoților și credincioșilor destinatari ai pastoraliei. În rugăciunile noastre i-am cuprins pe toți cei care încă trăiesc rugăciunea în umilința Crucii, sânguindu-se a-și înălța un lăcaș vrednic de rugăciune, dar, și pe cei care, de exemplu confracții apropiați din Vășad, care sunt hui-duiți la intrarea în biserică.

Pr. Zorel ZIMA

Vizita unui prieten

În data de 1 iunie 2012, Asociația Caritas Eparhial Oradea a primit cu bucurie vizita unui important susținător al său, Don Antonio Rossi însoțit de Mariana Gherghel. Don Antonio s-a aflat pentru câteva zile în România, unul dintre punctele esențiale ale itinerariului său fiind Oradea. Aici, dânsul a vizitat și operele pe care le-a susținut financiar Casa Frențiu, și Centrul Social Maria Rosa. Părintele Olimpiu Todorean, președintele Caritas Eparhial Oradea, și Părintele Gavril Bubo, protopop de Oradea, i-au descris lui Don Antonio destinația fiecărui spațiu al Casei Frențiu. La centrul social, cei 3 au servit prânzul, apoi au vizitat birourile de asistență socială, dușurile sociale, centrul de consiliere psihologică, centrul de zi pentru copii și centrul de cazare temporară pentru tinere mame.

Adela GHIȚULESCU

Curs de formare animatori

În perioada 1 – 3 iunie 2012, Asociația Tineretului Român Unit – ASTRU Oradea a organizat un curs de formare animatori, având tema „**PreGĂTEȘTE ingredientele! Împreună vom descoperi rețeta!**” și motto-ul ”Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Mt. 5, 16).

Cursul s-a desfășurat la sediul asociației din strada Corneliu Coposu, nr. 2A (subsolul Bisericii ”Adormirea Maicii Domnului”). Participanții au fost 10 tineri de peste 15 ani din grupurile parohiale Allegria și Oratoriul ”Maria Imaculata” din Oradea care au avut oportunitatea de a participa gratuit la acest curs de formare.

Pentru aceste trei zile, sediul ASTRU s-a transformat într-o pizzerie în care noii animatori au ”gătit” împreună ”o pizza pentru sufletul tău”, ingredientele fiind învățătura acumulată la temele prezentate, precum și concluziile care le-au realizat în urma Atelierelor de lucru pentru fiecare temă în parte. Punctele atinse la acest curs au fost motivația de a fi animator, noțiuni legate de felul în care trebuie sau nu trebuie să fie un bun animator și valorile pe care acesta le transmite mai departe copiilor, noțiuni legate de tipologia copiilor și nu în ultimul rând noțiuni despre joc. Temele au fost ”condimentate” cu jocuri de cunoaștere, de destindere, de ștafeta și mai multe bans-uri.

Sâmbătă după-masa, am gustat cu toții din entuziasmul, spiritul de echipă și bucuria marelui joc numit ”Cursa spre Cina cea de Taină” pregătit de către asistentul nostru spiritual, părintele Iuliu Muntean în care au fost frumos îmbinate noțiunile de cateheză cu

jocuri de atenție, strategie și ștafetă. Părintele spiritual a fost alături de noi pe întreaga perioadă a cursului, asigurându-ne atât cele necesare sufletului prin celebrarea Sfințelor Liturghii de sâmbătă și duminică de la ora 8 și rugăciunile de la sfârșitul zilei, cât și prin disponibilitatea de a ne oferi sprijin în tot ceea ce am avut nevoie pe partea de organizare.

Prânzul a fost pregătit de către surorile din congregația ”Misionarele Patimilor lui Isus”, cărora dorim să le mulțumim și pe această cale pentru disponibilitatea și căldura cu care ne-au primit la mănăstire și pentru surprizele culinare pregătite pentru noi toți.

Duminică după-masa, tinerilor li s-a oferit certificatul de participare și o mică amintire a acestui curs, urmând ca în următoarele două săptămâni echipe mixte din cele două grupuri de tineri să pregătească o oră de jocuri pentru copiii de la Oratoriul ”Maria Imaculata” și copiii de la grupul Dominic Savio din Oradea. Astfel, animatorii au prilejul de a pune în practică ceea ce au învățat la curs.

Mulțumim tuturor pentru efortul și timpul oferit desfășurării acestui curs, participanților și nu în ultimul rând lui Dumnezeu care ne însoțește mereu și care dă valoare timpului și activităților pe care le facem pentru El, pentru Biserica noastră și pentru aproapele nostru. Fie ca faptele noastre, ale tuturor să răspândească lumina și iubirea lui Cristos.

Anca BOT

Festivalul de muzică sacră „Francisc Hubic”, ediția a VII-a

Sâmbătă, 9 iunie, a fost o zi plină de evenimente muzicale dedicate preotului și compozitorului Francisc Hubic. Anul acesta se împlinesc 65 de ani de la trecerea la Domnul a părintelui Francisc Hubic. Cu această ocazie, de la ora 11, la sediul *Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai”* a avut loc *Simpozionul „Francisc Hubic”*, organizat de către Centrul de Cercetare al Departamentului de Muzică al Universității din Oradea, în parteneriat cu Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea.

În cadrul simpozionului au fost prezentate următoarele lucrări:

Secțiunea Pro Memoria

Conf. Univ. dr. Zorica Pitic, *„Redarea creației compozitorului Francisc Hubic circuitului vieții muzicale contemporane – o datorie de onoare a Centrului de Cercetare al Facultății de Arte”*

Lect. Univ. dr. Evanthia Marta, *„Stadiul actual al cercetărilor privind Liturghiile lui Francisc Hubic”*

Prof. Dr. Hilda Iacob, *„Întâlnire aniversară Francisc Hubic – Sigismund Toduță”*

Lect. Univ. dr. Mihaela Brazdă, *„Poetica muzicală a creației lui Francisc Hubic”*

Secțiunea Analisys

Conf. Univ. dr. Mirela Țârc, *„Aspecte ale dramaturgiei muzicale în Slujba Sfințelor și Mântuitoarelor Patimi din Joia Mare de Francisc Hubic”*

Prof. Radu Mureșan, *„O posibilă hermeneutică asupra Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur pentru cor de bărbați de Francisc Hubic”*

Lect. Univ. Dr. Luminița Gorea, *„Considerații istorice asupra unor miniaturi corale religioase din creația lui Francisc Hubic”*

Preparator univ. Tudor Ciupeiu, *„Expresia celestă a Divinității la Francisc Hubic”*

La finalul simpozionului a luat cuvântul Preasfințitul Virgil Bercea care a mulțumit tuturor celor implicați în organizarea simpozionului, exprimându-și dorința de permanentizare a colaborării dintre Episcopia de Oradea și Facultatea de Arte din Oradea în scopul valorificării creației muzicale a părintelui Francisc Hubic.

Manifestările au continuat de la orele 19 la *Catedrala „Sfântul Nicolae”* din Oradea cu *Ediția a VII-a Festivalului de muzică sacră „Francisc Hubic”*. La buna desfășurare a festivalului și-au dat concursul *Episcopia Greco-Catolică de Oradea*, *Asociația Episcop „Vasile Aftenie”*, *Centrul Județean pentru Promovarea Culturii Tradiționale Bihor* și *Facultatea de Arte*. Festivalul s-a bucurat de participarea unor coruri prestigioase, precum și a unor soliști în afirmare.

Programul a cuprins:

Corul de cameră „Fiat Lux”, dirijor: Antonia Nica; repertoriu: *„Împărate ceresc”*, muzica Francisc Hubic, *„Tatăl nostru”*, muzica Valentin Timaru, *„Ave Maria”*, muzica Orban Gyorgy, *„What a wonderful*

word”, muzica George David Weiss & Bob Thiele;

Corul „Schola Cantorum”, dirijor: Prof. Dr. Radu Mureșan; repertoriu: *„Împărate ceresc”*, din tradiția blăjeană, *„Sfinte Dumnezeule”*, muzica Valentin Timaru, *„Bogații au sărăcit”*, Tropar la Vecernia cu Litie, *„Cuvine-se”* (Axionul), muzica Francisc Hubic;

Mezzosoprana Victoria Cormoș, Conservatorul Gheroghe Dima, Cluj-Napoca; acompaniament la pian: prof. Peter Izabela; repertoriu: *„Pietà Signore”*, muzica Alessandro Stradella, *„Requiem”*, muzica Gabriel Fauré;

Corul „Buna Vestire”, dirijor: Prof. Dr. Radu Mureșan; repertoriu: *„Cuvine-se”* (Axion), muzica Francisc Hubic, *„Rugăciune”*, muzica Tudor Jarda, *„Adagio”*, în Mi Major, Partea a II-a din Concertul Nr 1, muzica Gavriil Muzicescu, *„Cuvine-se”* (Axion), muzica Valentin Timaru;

Reuniunea Corală „Ioan Bușiția” a Bisericii Greco-Catolice Beiuș, dirijor: Constantin Sava; repertoriu: *„Tatăl nostru”*, muzica Constantin Sava, *„Creștin sunt”*, muzica Francisc Hubic, *„Ridica-voi ochii”*, muzica Marius Cuteanu, *„De peste 2000 de ani”*, muzica Constantin Sava;

Corul și Orchestra Facultății de Arte Oradea, dirijor: Tudor Ciupeiu, dirijor cor: Carmen Rus; repertoriu: *„Rugăciune”*, muzica Tudor Jarda, *„O, Măicuță Sfântă”*, muzica Valentin Timaru, *„Sub o salcie pletoasă”*, muzica Valentin Timaru, *„Liturghia în Do major pentru solo, cor și orchestră”*, muzica Francisc Hubic.

Prezentarea, de o înaltă ținută a fost asigurată de către doamna Anca Banda.

Festivalul s-a bucurat de un public numeros, catedrala dovedindu-se neîncăpătoare. Interpretarea *„Liturghiei în Do major pentru solo, cor și orchestră”* i-a entuziasmat pe spectatori, aceștia aplaudând minute în șir prestația corului și a Orchestrei Facultății de Arte din Oradea.

Preasfințitul Virgil a înmănat dirijorilor și interpreților *Diploma „Francisc Hubic”* pentru contribuția adusă la promovarea muzicii sacre.

Pr. Florin JULA

Săptămâna științifică la Universitatea din Oradea

PSS Virgil Bercea a participat joi, 24 mai 2012, la festivitatea de deschidere a celei de-a 23-a ediții a Săptămânii Științifice. Evenimentul a avut loc în Aula Magna a Universității din Oradea.

În deschiderea manifestării, la intrarea în universitate s-a dezvelit o placă, prin care este atestat faptul că 12 clădiri, aparținând instituției de învățământ superior, sunt monumente istorice. Festivitatea a continuat în Aula Magna cu discursuri despre importanța cercetării științifice în universitate, completate cu urările adresate de oficialitățile prezente.

De la eveniment nu au lipsit prefectul județului Bihor, Claudiu Pop, președintele Consiliului Județean Bihor, Dumitru Voloșeniuc, primarul Oradiei, Ilie Bolojan, șeful Poliției Bihor, chestorul Liviu Popa, comandantul Jandarmeriei Bihor, colonel Ioan Huluban, decani și profesori ai instituției de învățământ.

În cadrul Săptămânii Științifice vor avea loc o serie de conferințe, seminarii și lansări de carte, organizate de fiecare facultate în parte, la care vor participa invitați din țară și din străinătate.

Biroul de presă

Ziua Internațională a Copilului

Vineri, 1 iunie 2012, cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului, prichindeii din Valea lui Mihai au avut parte de multe surprize oferite de Asociația "Ave Miriam".

Începând cu ora 16, copiii, costumați în diferite personaje au intrat în noul centru de socializare și recreere, pregătit prin grija asociației. După dans și voie bună, micuții au fost invitați să-și prezinte costumațiile. Imaginația lor și ajutorul părinților în a-i costuma, au fost răsplătite cu diferite gustări și dulciuri, fiecare concurent fiind premiat pentru participare. Toate acestea au putut fi relizate cu sprijinul Caritas Eparhial Oradea, Parohiei Greco-Catolice Valea lui Mihai și a Reviltrade SRL.

Suntem fericiți că am reușit să creăm un astfel de centru creștin de spiritualizare și recreere a copiilor. Fiecare părinte dorește să ofere copilului său o educație morală bună. Noi încercăm să venim în sprijinul lor prin acest oratoriu și prin activitățile pe care le organizăm.

Acesta a fost și motivul pentru care am transformat fosta capelă greco-catolică din Valea lui Mihai într-un oratoriu funcțional, prin proiectul intitulat "Un colț de rai pentru îngerași". Astfel s-a reușit amenajarea unei săli, dotarea centrului cu un grup sanitar și a unei terase de vară pentru activitățile din curte. Ne-au fost alături, recunoscând importanța "investiției" în mica și tână generație, domni generoși precum Pavel Valerian, Radu Țârle, Kovacs Zoltan, prin ARA Shoes România, Consiliul Județean Bihor și Primăria orașului Valea lui Mihai. Chiar dacă fondurile sunt epuizate și centrul

are nevoie de continuarea renovărilor (pentru a asigura o sală alăturată și de dotări electro-tehnice, materiale didactice, finisaje exterioare din cauza restructurării spațiului), dorim să demarăm un program zilnic educațional și recreativ pe perioada vacanței.

"Copilul este aidoma albinei care adună nectarul pentru a face miere. Copilul preface totul în miere". În acest "colț de rai" îi îndrumăm înspre cele mai alese flori!

Pr. Zima ZOREL

„Chronicon” Szegediensis

La invitația Institutului maghiar de bizantinologie din cadrul Universității de Științe din Szeged, în zilele de 21-22 mai 2012, am avut ocazia să particip la o conferință internațională intitulată „Bizanț, maghiari și bazinul carpatic”. Tema conferinței, așa cum este prezentată în titlul menționat, arată că există o preocupare serioasă a oamenilor de știință din Ungaria, față de tot ceea ce a însemnat Bizanțul și cultura de tradiție bizantină în spațiul Europei Centrale și Estice.

Cu o participare destul de numeroasă, de circa 40 de profesori și cercetători din Ungaria, Germania, Slovacia, Australia și România, conferința a avut ca scop cunoașterea și aprofundarea temelor de istorie culturală, ecleziastică și națională din trecutul Europei și al Ungariei. Referințele la cultura de tradiție bizantină, atât cea greacă cât și cea slavă, au fost dese și bine documentate, mai ales că Universitatea din Szeged se poate mândri cu existența unui institut de slavistică și de bizantinologie, al cărui reprezentant, profesorul emerit H. Tóth Imre a sărbătorit 80 de ani, moment salutat în cadrul conferinței de corpul profesoral și de invitați. Acest moment, deosebit de emoționant, m-a pus în fața unui om a cărui vocație către cercetarea limbii slavone s-a născut întâmplător, „colegul” care l-a determinat să continue pe acest drum fiindu-i soția, prezentă și ea, alături de el, la această conferință.

Distinsului profesor i-a revenit onoarea să deschidă lucrările conferinței cu un studiu intitulat „Mănăstirea Polichron din Olimp și literatura slavă”, urmat apoi de cercetătorii Mesterházy Károly (Mediterranean Elements in the Culture of 11-12th Century Hungary), pr. Baán István (Saint Stephan-Rex Apostolicus and Isapostolos), Gaul, Niels (The emperor's men and his nephews: learned networks and networking strategies at the court of Emperor Andronikos II Palaiologos 1282-1328), Charles Moess (The Relationship of Byzantium and the Kingdom of Hungary) și Nótári Tamás (Byzantine and Western Influences on the Decrees of Saint Stephen). Între temele de istoria culturii și a instituțiilor ecleziastice, amintim lucrările susținute de Koszta László (Byzantin Ecclesiastical System in Hungary), Nagy Márta („Proskynetarion” as an Object of Devotion Preserving of ethnical identity), Golub Xenia (An Unpublished Icon of the Mother of God from the Serbian Orthodox Parochial Church of Csobánka), Terdik Szilvester (Artists from the Balkan in service of the Greek Catholic Bishops in 18th century), Silviu Sana (Aspects

of Byzantin Tradition in the Greek-Catholic Eparchy of Oradea. Cult and Religios Piety Book 1850-1900) și Földvári Sándor (Cross-cultural contacts between the Serbs of the Hungarian Kingdom and the Ukrainian Territories-As it Reflected in the Import of the Liturgical Books).

În momentele fixate discuțiilor și dezbaterilor mi-au reținut atenția eleganța academică a argumentelor științifice formulate de profesorul H. Tóth Imre, a profesorului Gaul Niels și a preotului profesor Baán István. Merită apoi amintită și întrebarea adresată subsemnatului de către cercetătorul Földvári Sándor – un împătimit al cercetării istoriei instituțiilor ecleziastice, cu care, la întoarcere am avut ocazia să călătoresc o parte din drum – care dorea să cunoască detaliat situația pregătirii clericilor greco-catolici ruteni și români în Seminarul din Oradea, și apoi ce fel de cărți liturgice foloseau aceștia în Seminarul Sf. Barbara din Viena. Studiul cercetătorului Terdik Silvester din Nyiregyháza a fost deosebit de interesant, cercetătorul evocând cu deosebită finețe figurile și realizările meșterilor care au conceput iconostasele catedralelor greco-catolice din Máriapocs, Blaj și Oradea.

Sub semnul bufniței – care în mitologia greacă este simbol Athenei, zeița Înțelepciunii -, Szegedul a fost zilele trecute un centru de întâlnire cu tradiția și cultura bizantină. Momentul științific a scos la suprafață, din filele îngălbenite ale documentelor și cărților vechi, urme noi, dintr-un trecut îndepărtat și recent, destinate să contribuie la însuflețirea și îmbogățirea noastră, așa cum afirmase Euripide (480-406 î. Hr.) în urmă cu mai bine de 2000 de ani: „Fiecare zi ne învață ceva nou”.

Silviu SANA

Întâlnirea Mondială a Familiilor la Milano

Între 30 mai și 3 iunie 2012 a avut loc la Milano „Cea de-a VII-a Întâlnire Mondială a Familiilor” cu Sfântul Părinte, întâlnire ca a avut tema: „Familia, munca și sărbătoarea”. Din Eparhia Greco-Catolică de Oradea au participat 45 de familii, provenind din orașele: Oradea, Zalău, Șimleu Silvaniei, Ștei și Carei, ei fiind însoțiți de preoții spirituali ai „Mișcării Familiilor Creștine” din orașele menționate. Cele 45 de familii au călătorit cu două autocare până la Milano, iar acolo au fost găzduite de familii din decanatul de Treviglio, în localitățile Treviglio și Pontirolo Nuovo. Organizarea și primirea de către familiile italiene a fost foarte bună, ceea ce a făcut ca barierele de limbă să fie repede depășite și o puternică comuniune să fie prezentă pe tot parcursul șederii românilor în Italia.

Programul familiilor române a fost alcătuit atât din participările la conferințele dedicate Întâlnirii Mondiale a Familiilor (una la Târgul din Milano, iar cealaltă la Sala Congreselor din Bergamo), cât și din vizitele culturale în Milano, Treviglio, Bergamo și Como. Vizitarea comunității „Cometa” din Como a constituit un prilej important de informare vizavi de implicarea practică a familiilor italiene în viața socială și caritabilă. Familiile române s-au putut bucura și de prezența P.S. Virgil Bercea, episcop de Oradea, cu care au celebrat o Sfântă Liturghie în rit bizantin în bazilica din Treviglio.

Momentele de vârf ale șederii românilor la Milano au fost cele două întâlniri cu Sfântul Părinte, prima la Sărbătoarea Familiilor (sâmbătă seara), iar cea de-a

doua la Sfânta Liturghie de duminică, 3 iunie, care a fost de altfel și un superb moment de comuniune cu Suveranul Pontif, a peste 1 milion de credincioși veniți la această întâlnire de pe toate continentele.

La finalul perioadei petrecute de familiile din eparhia de Oradea la „Cea de-a VII-a Întâlnire Mondială a Familiilor” cu Sfântul Părinte, participanții au mărturisit că s-au înapoiat îmbogățiți de minunatele experiențe văzute și trăite și că doresc să se implice pe viitor mai mult, împreună cu preoții lor, la ridicarea și dezvoltarea Bisericii Catolice în România.

Orest NICHITA

INOMC - 2012

Circa 30 de persoane implicate în diferitele realități media ale Bisericii Catolice din România au discutat zilele acestea despre provocările pe care le întâmpină Biserica, astăzi, în comunicarea instituțională și în transmiterea credinței. Evenimentul a avut loc în cadrul celei de a XII-a ediții a Întâlnirii Naționale a Operatorilor din Mass-media Catolice (INOMC), care a avut ca temă „Biserica și comunicarea. Provocări actuale”. Organizată de Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, sub egida Comisiei Media a Conferinței Episcopilor Catolici din România, INOMC 2012 s-a desfășurat în perioada 7-10 mai la Mănăstirea călugărilor carmelitani desculți de la Ciofliceni (Snagov). La lucrări a participat și responsabilul biroului de presă al Episcopiei romano-catolice de Chișinău (Republica Moldova).

La reflecția asupra temei întâlnirii și-au adus o contribuție importantă conferențiarilor: Bruno Mastroianni, jurnalist, profesor la Universitatea Pontificală Santa Croce din Roma (Italia); Pr. Paolo Benvenuto, fondator și coordonator www.cathopedia.org; Radu Capan, fondator și editor www.catholica.ro; Jack Valero,

coordonator proiect Catholic Voices – www.catholic-voices.org.uk; Pr. Michel Kubler A.A., directorul Centrului de Studii Bizantine Sfinții Petru și Andrei din București, timp de 12 ani redactor-șef la cotidianul francez „La Croix”; Mirela Vașadi, prezentator știri, redactor la Realitatea TV; Vlad Mixich, jurnalist la Hotnews.ro și corespondent al Deutsche Welle în România.

În cadrul dezbaterilor participanții au discutat despre diferite proiecte media cu ocazia Anului Credinței, proclamat de Papa Benedict al XVI-lea și care va fi inaugurat la 11 octombrie 2012. De asemenea, au discutat pe marginea Mesajului Papei Benedict al XVI-lea cu ocazia Zilei Mondiale a Comunicațiilor Sociale (ZMCS), celebrată în acest an de Biserica Catolică la 20 mai, cu tema „Tăcere și cuvânt. Calea evanghelizării”. Ajunsă la cea de a 46-a ediție în acest an, ZMCS a fost instituită în 1963, prin decretul Inter mirifica al Conciliului al II-lea din Vatican. (pr. Francisc Doboș, purtător de cuvânt al Arhidiecezei de București, tel. 0755 065 069; birouldepresa@arcb.ro, francisc.dobos@gmail.com)

Mihai GANEA

Eloida

(ultima rugăciune)

Doamne vin atât de târziu la tine
 locul meu este mereu liber de toate
 reținut la marginea nisipului nestatornic
 când eu mă acopăr cu umbra mea de întuneric
 o lume mă răstignește cu ură
 fără să înțeleagă tânguirea cugetului rob
 de dorul de harul tău revărsat peste
 zdreanța de cer cenușiu aruncată
 dincolo de spațiu și timp
 ultima mea nădejde pierdută
 și plâng în ochiul tău Doamne visul și carnea
 înghesuindu-mă în confuzii și spaime
 pus la vedere în piața suplicilor
 ca o atocmire nătângă

încerc să vorbesc cu gândul tău Doamne
 căutând secunda mea cosmică dăruită
 beau apă din stânca așteptărilor
 împreună cu tâlharii mei sateliți din
 fiul tău prea iubit Doamne mă strâng
 luminează tot ce aud în beznă
 unde muzica ta nu mă vede de pietre
 căci sunt atârnat între polii dorinței
 bătut în cuiele cuvintelor tale
 fără trecut fără prezent pe
 crucea viitorului neștiut atârnat

m-am născut bătrân și m-ai întinerit vremelnic
 pășesc prin cenușa imperiilor de ceară
 înghețat în ochii soldaților de plumb
 devreme mă alungă îngerul salvator
 cu vârful norului ascuțit de ploaie
 străpunge talpa fugară pe câmpuri
 din sevă să curgă umoarea de sticlă
 dealul căpățâniei cu livezi de măslini

tu ai dăruit pacea alungând disperarea
 cu sabia arhanghelului scoasă din teaca de foc
 în fie ce zi îți simt gustul de mine
 din palmele tale mă trezesc după semn

de dragul luminii de taină mai pășuiește-mă Doamne
 să nu pun alți dumnezei la cumpănă dreaptă
 chiar dacă sunt frânt de ascultări și cuvânt
 sceptic din dogma cusurului stors
 poleind creuzetul sfintelor tale
 cu seva incertitudinilor mele tardive
 lasă îngerul să mă aprindă din gânduri
 scuturându-mă de rele lumii
 ca pe o cârpă de șters amănutele
 să mă arate tuturor beneficiarilor luminii
 strigând strigarea strigărilor tale
 iubiți-vă și veți fi iubiți de voi și de alții
 pe Dumnezeu cel veșnic slăviți
 și veacurile vor curge la picioarele voastre

eu voi fi deșteptătorul de semen același Doamne
 vorbitor de cuvinte alese și fără prefăcătorie
 toți mă vor cunoaște prin tine fără prejudecăți
 și fără pătimășe halucinații prin tonuri
 cei mici cu cei mari deopotrivă poemului meu testament
 foc viu în candela cerului vor aprinde

culeg din ochiul de zgură chipul
 celui care mă vinde ca pe mielul de paști
 înghit zumzetul roiului de frustrări anonime
 și în imnul meu de slavă cerului preacurat

înfloresc cuvintele din sămânța neascultării
 alături de nerostitele rugăciuni de iertare

privește-mă din rugul de foc Doamne cum mor
 de dragul desăvârșirilor tale trupul meu plânge
 extazul sugestiei nemiloasei plecări
 vinovați cocoșii repetă cântarea a treia oară
 morții ies viii întră în aceleași morminte tocite
 sărmanii și bogații au aceleași oase cioplite
 cenușa miroase a iarbă de viperă
 cu gust de ciupercă otrăvită în intenție
 jurăminte și făgăduințe uitate Doamne în noi
 stropește cu sânge și grinda caselor mele
 mântuind cercul meu din infernul de griji

vin atât de târziu la tine Doamne
 după ce am vânturat neputințele lumii
 vreau să-mi fac cuibul de pasăre neagră
 în grădina cu florile veșnicilor necuprinse
 doar tu îmi poți schimba înfățișarea
 și sângele cerului în aripi să-mi torni
 durerea din taină și taina din zbor amânat

singur sunt pe cărarea morții îngustă
 nu-i loc decât pentru o trecere una
 nu încape nimeni cu mine alături
 doar dincolo de florile acelea înghețate
 renaștem aceleași învieri nemurite

zilele trec precum anii tăi de lumină
 în care tu ai zămislit cuvântul și fapta
 mi-ai dat cuget din cugetul tău și iubire
 să pot ierta cu ea păcatele fraților mei dușmani
 ce darnic ai fost când le-ai dat ura de moarte
 ce darnic ai fost când le-ai dat ura din mine

voi veghea la ora ascultărilor neodihna
 cu care mă hrănești din carnea de ceață
 prin gaura oarbă scurtând galaxiile
 cum ai comprimat pentru mine timpul
 și spațiul în câteva secvențe de patimi
 te simt venind Doamne apusul se încinge
 iertarea ta miroase a grădină curată
 sângele meu explodează în artere
 provocând o imensă hemoragie de patimi
 dincolo de moarte doar me universul utopic

dar drumul meu trece pe lângă ceruri
 curățat ar trebui să fie degrabă
 de prefăcătoria intrărilor obișnuite
 cu protocolul stufos de rigori
 mă strecur sfios încărcat cu spaimele mele
 printre cei norocoși copiind indulgențe
 îngerii veghează numărând biletele de clasă
 tronul tău nevăzut încă judecă duhul
 inima gândul măduva rece din coastă

așa a fost și de ar fi începutul începutului meu
 să găsească o altă gaură neagră amână
 această întrevedere de numai tine știută
 lasă-mă strecurat încă o dată pe acolo
 cu toate răstignirile mele bolnave și
 durerile desenate pe pânze apocaliptice
 decomprimă apoi spațiul și timpul în grabă
 pentru ca să te pot slăvi încă o lume
 iscodind același infinit de semne ascunse
 în taina pentru care smerit și învins
 Doamne vin atât de târziu la tine

Prima Spovadă și Împărtășanie Solemnă

Evenimentul s-a desfășurat la Biserica Greco-Catolică „Sfântul Gheorghe” din Oradea.

Îmbrăcați festiv, fetițele cu rochii albe și coroane pe cap, iar băieții în cămăși albe, semn al purității și al inocenței, 17 de copii din clasa a III-a de la Liceul Greco-Catolic din Oradea s-au spovedit sâmbătă pentru prima oară în viața lor, iar duminică au primit prima Împărtășanie Solemnă din mâinile episcopului Virgil Bercea.

În predica sa, ierarhul le-a vorbit copiilor despre modul în care îl pot urma pe Cristos, dar și despre frumusețea sufletului. De asemenea, acesta le-a spus părinților cât de important este să sădească în sufletul micuților valori spirituale.

„Copiii dumneavoastră sunt un adevărat tezur. Și educația pe care le-o dați copiilor este un mod de-al urma pe Cristos. Copiii, voi puteți să-l urmați pe Cristos făcând lucruri bune, ascultând de părinți, bunici, cadre didactice și de preoți”, le-a spus episcopul Virgil Bercea, copiilor și părinților prezenți la evenimentul de duminică.

Elevii au fost pregătiți vreme de mai bine de două luni de preotul Paul Popa, spiritualul elevilor claselor primare ale Liceului Greco-Catolic.

Acesta a fost sprijinit în munca sa de instituțiile Maria Brisc și Luminița Abrudan.

La finalul evenimentului de ieri copiii au primit diplome personalizate și un mic cadou care le va aminti de acest moment unic în viața lor.

Crina DOBOCAN www.bihon.ro

Pelerinaj la Mănăstirea Máriapócs, Ungaria

Duminică, 20 mai 2012, s-a petrecut un eveniment bine plăcut bunului Dumnezeu și folositor pentru trăirea spirituală a credincioșilor participanți. A avut loc pelerinajul la Mănăstirea Máriapócs – Ungaria, unde, și în acest an, în luna mai – luna dedicată Fecioarei Maria – la această dată (20 mai), declarată de localnici „Ziua bolnavului” se celebrează Sfinte Liturghii, binecuvântări și ungeri cu mir.

Biroul Pastoral al Diecezei de Oradea, reprezentat de pr. Paul Popa și Reuniunea Mariană Diecezană, reprezentată de doamna și domnul Omilescu, au organizat și consiliat acest pelerinaj, pe cei 185 de pelerini din Oradea, Beiuș, Zalău, Șimleu Silvaniei, Sântandrei, Baia Mare, Satu Mare.

Sfânta Liturghie greco-ca-

tolică în limba română a fost concelebrată de pr. Paul Popa de la Biroul Pastoral Eparhial, pr. Mihai Vătămănelu de la Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului din Oradea, pr. Valer Părău din Zalău, pr. Nicolae Bodea din Șimleu Silvaniei și pr. Ionuț Costăș din Porț. După Sfânta Liturghie pelerinii au trecut prin fața icoanei „Maicii Domnului Negre Lăcrămânde” ridicând rugăciuni pentru bolnavi, pentru toți credincioșii și pentru Biserica noastră.

La întoarcere spre casă, pelerinii s-au rugat, au cântat „Cristos a înviat” și cântări mariane în Biserica Catedrală, Greco-Catolică, cu hramul „Acoperământul Maicii Domnului”, din Debrețin.

Am vizitat Piața Kossuth și Biserica Reformată din această localitate, beneficiind de pertinente explicații de istorie transmise de teologii însoțitori.

Întorși din Máriapócs, supranumit și „orașul sărbătorilor parohiale”, noi pelerinii, rămânem cu bogăția trăirilor spirituale, cu dorința de a ne oferi harului sfințitor și Maicii Domnului, Binecuvântata Fecioară Maria.

Ioan DĂRĂBĂNEANU